

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA STAVEBNÍ

FACULTY OF CIVIL ENGINEERING

ÚSTAV STAVEBNÍ EKONOMIKY A ŘÍZENÍ

INSTITUTE OF STRUCTURAL ECONOMICS AND MANAGEMENT

STANOVENÍ DAŇOVÉ ZÁTĚŽE FYZICKÉ OSOBY

DETERMINING THE TAX BURDEN ON A NATURAL PERSON

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

Josef Smažinka

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

Ing. Eva Vítková, Ph.D.

BRNO 2018

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ FAKULTA STAVEBNÍ

Studijní program	B3656 Městské inženýrství
Typ studijního programu	Bakalářský studijní program
Studijní obor	3647R025 Městské inženýrství
Pracoviště	Ústav stavební ekonomiky a řízení

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Student	Josef Smažinka
Název	Stanovení daňové zátěže fyzické osoby
Vedoucí práce	Ing. Eva Vítková, Ph.D.
Datum zadání	30. 11. 2017
Datum odevzdání	25. 5. 2018

V Brně dne 30. 11. 2017

doc. Ing. Jana Korytářová, Ph.D.
Vedoucí ústavu

prof. Ing. Miroslav Bajer, CSc.
Děkan Fakulty stavební VUT

PODKLADY A LITERATURA

PROVAZNÍKOVÁ, R.; Financování měst, obcí a regionů, Grada, 2015, ISBN 978-80-247-5608-0

MARKOVÁ, H.; Daňové zákony 2017, Grada, 2017, ISBN 978-80-271-0493-2

ŠIROKÝ, J.; Základy daňové teorie, Wolters Kluwer, 2016, ISBN 978-80-7552-315-0

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ

Zadání práce:

1. Definování daní v České republice
2. Identifikování fyzické osoby
3. Charakteristika daní jako příjmů do státního rozpočtu
4. Případová studie

Cílem práce je definovat daňový systém České republiky, poukázat na důležitost daní z pohledu příjmů státního rozpočtu ČR a popsat sdílení daní vícero zdroji.

Výstupem práce bude případová studie, která bude dokladovat postup přerozdělení vybrané daně do obecního rozpočtu, která je vázána k fyzické osobě mající trvalé bydliště v dané obci. V rámci této případové studie bude zpracováno více variant.

STRUKTURA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

VŠKP vypracujte a rozčleňte podle dále uvedené struktury:

1. Textová část VŠKP zpracovaná podle Směrnice rektora "Úprava, odevzdávání, zveřejňování a uchovávání vysokoškolských kvalifikačních prací" a Směrnice děkana "Úprava, odevzdávání, zveřejňování a uchovávání vysokoškolských kvalifikačních prací na FAST VUT" (povinná součást VŠKP).
2. Přílohy textové části VŠKP zpracované podle Směrnice rektora "Úprava, odevzdávání, zveřejňování a uchovávání vysokoškolských kvalifikačních prací" a Směrnice děkana "Úprava, odevzdávání, zveřejňování a uchovávání vysokoškolských kvalifikačních prací na FAST VUT" (nepovinná součást VŠKP v případě, že přílohy nejsou součástí textové části VŠKP, ale textovou část doplňují).

Ing. Eva Vítková, Ph.D.

Vedoucí bakalářské práce

ABSTRAKT

Bakalářská práce se obecně zaměřuje na charakteristiku a rozřídění daní. Dále poukazuje na důležitost daní jako příjmu do státního rozpočtu. První část práce definuje daně a rozděluje je do skupin podle různých kritérií. Popisuje daň jako příjem do státního, obecního a krajského rozpočtu od roku 1993 do současnosti. Druhá část má za úkol nastínit postup přerozdělování daně z příjmů fyzických osob, a to z hlediska několika variant. Srovnává přerozdělování této daně v rodném kraji oproti sousedním krajům a některým dalším krajům v České republice.

KLÍČOVÁ SLOVA: Daně, rozpočet, příjem, obec, stát, fyzická osoba, přerozdělování.

ABSTRACT

Bachelor's thesis is generally focused on the characterization and classification of taxes. It also point to the importance of taxes as income to the state budget. The first part defines taxes and divides them into group according to different criteria. It describes the tax as income to the state, village and region budget from 1993 to the present. The second part has the task to determine the procedure for the distribution of personal income tax in terms of several options. It compares the redistribution of this tax in the native region against the neighboring regions and some other regions in the Czech Republic.

KEY WORDS: Taxes, budget, income, village, state, individual, redistribution.

Bibliografická citace VŠKP

Josef Smažinka *Stanovení daňové zátěže fyzické osoby*. Brno, 2018. 10 s., 51 s. příl. Bakalářská práce. Vysoké učení technické v Brně, Fakulta stavební, Ústav stavební ekonomiky a řízení. Vedoucí práce Ing. Eva Vítková, Ph.D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracoval samostatně a že jsem uvedl všechny použité informační zdroje.

V Brně dne 25. 5. 2018

.....

podpis autora

Josef Smažinka

Poděkování

Děkuji vedoucí práce paní Ing. Evě Vítkové, Ph.D., za odborné vedení, ochotu a pomoc při zpracování mé bakalářské práce.

Obsah

Úvod.....	10
1 Charakteristika daní	11
1.1 Daňové principy	11
1.2 Funkce daní	12
1.3 Daňová kvóta.....	12
1.4 Daňové zásady.....	13
2 Třídění daní	14
2.1 Podle stupně progrese.....	14
2.2 Členění daní podle dopadu	14
2.3 Podle předmětu daně	15
3 Daně přímé	16
3.1 Daně z příjmů	16
3.1.1 Daň z příjmů fyzických osob	16
3.1.2 Daně z příjmů právnických osob.....	23
3.2 Majetkové daně	25
3.2.1 Daně z majetku a bohatství placené nepravidelně	25
3.2.2 Daně z majetku a bohatství placené pravidelně	26
4 Daně nepřímé	27
4.1 Spotřební daň.....	27
4.1.1 Předmět spotřební daně	27
4.2 Daň z přidané hodnoty	27
4.2.1 Předmět daně.....	28
4.2.2 Osoba povinná k dani.....	28
4.2.3 Sazba daně.....	28
4.2.4 Výhody a nevýhody DPH	29
5 Daně jako příjem do státního rozpočtu	30
5.1 Přerozdělování daňových příjmů.....	30
5.1.1 Rok 1993 – 1995	30
5.1.2 Rok 1996 – 2000	31
5.1.3 Rok 2001 – 2007	31
5.1.4 Rok 2008 – 2012	33

5.1.5	RUD od roku 2013	33
5.1.6	RUD od roku 2016	36
6	Případová studie	38
6.1	Definice fyzické osoby pro případovou studii	38
6.2	Zlínský kraj	38
6.3	Rozpočtové určení daní obcí	40
6.3.1	Osoba uplatňující pouze slevu na poplatníka	40
6.3.2	Osoba uplatňující slevy na poplatníka a manžela/ku	43
6.3.3	Osoba uplatňující slevy na poplatníka a první dítě	44
6.3.4	Osoba uplatňující slevy na poplatníka, první a druhé dítě	45
7	Závěr	46
8	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	47
9	SEZNAM ZKRATEK	49
10	SEZNAM TABULEK	50
11	SEZNAM GRAFŮ A OBRÁZKŮ	51

Úvod

V bakalářské práci se budu postupně zabývat charakteristikou daní. Například daňovými principy, funkcemi daní a daňovými zásadami. Dále daně zatřídím podle stupně progresu, podle jejich dopadu a podle jejich předmětu.

Poté roztrídím daně na přímé a nepřímé. Z přímých daní popíši daně z příjmů (důchodové) a daně majetkové. Z daní nepřímých to bude spotřební daň a daň z přidané hodnoty.

V další části popíši daně jako příjem do státního rozpočtu během různých období od vzniku samostatné České republiky.

V případové studii se budu zabývat rodným Zlínským krajem. A to z hlediska přerozdělování daně z příjmů fyzické osoby do obecních rozpočtů v tomto kraji. Budu porovnávat Zlínský kraj vůči ostatním vybraným krajům v České republice a přehledně poukazovat na rozdíly na různých územích našeho státu. Dále budu uvádět různé případy pro výpočet rozpočtového určení daní obcí.

Cílem mé práce je co nejstručněji a nejvýstižněji seznámit čtenáře s daňovým systémem v České republice. Popsat vývoj rozpočtového určení daní v ČR a v následné případové studii toto určení znázornit na příkladech.

1 Charakteristika daní

V historii i dnešní literatuře najdeme několik výkladů pojmu daň. Tato vymezení se odvíjejí od oblasti, ve které autor působí. Může se jednat o ekonoma či právníka, daňového teoretika či daňového poradce. (12)

Nejčastější vymezení daně, ji definuje jako „... **povinnou, zákonem předem stanovenou částku, kterou se odčerpává na nenávratném principu část nominálního důchodu ekonomickému subjektu**“.

„Daň je právními normami stanovené a vymezené právo státu na určité plnění osobou – plátcem daně, přičemž toto právo naplnění vůči konkrétní osobě uplatňuje pověřený státní orgán. Jde-li o daň, jedná se – na rozdíl od dobrovolného plnění, např. na základě smlouvy – o nucený, právním předpisem uložený závazek plnění ve prospěch státu“. (12, str. 11)

1.1 Daňové principy

Pohled na daňové principy se měnil a vyvíjel. I u současných autorů lze nalézt různý počet daňových zásad a doporučení pro daňový systém. Manželé Richard Mussgrave a Peggy Mussgrave mezi daňové principy zahrnují:

- fiskální dostatečnost – výnos daní by měl být dostatečný pro naplnění veřejných rozpočtů,
- spravedlnost – rozdělení daňového břemene by mělo být rovnoměrné a každý občan by měl z něho platit spravedlivý podíl,
- daňové určení – daně by měly být citlivě alokovány nejen podle místa jejich výběru, ale i podle místa jejich skutečného dopadu,
- efektivnost – daně by se měly vybírat tak, aby minimalizovaly zásahy do ekonomických rozhodnutí na jinak efektivních trzích,

- stimulační efekt – daňový systém by měl usnadnit využívání stabilizační a pro růstové fiskální politiky,
- nízkou byrokratičností – daňový systém by měl umožňovat levnou a jednotnou správu a měl by být pro daňového plátce srozumitelný, administrativní a další náklady daňové soustavy by měly být co nejnižší. (12)

1.2 Funkce daní

Funkce daní jsou dány ekonomickou funkcí veřejného sektoru. Fiskální funkce daně je považována za nejdůležitější. Je chápána jako získávání finančních prostředků do veřejných rozpočtů na financování veřejných statků. Tato funkce je obsažena i v následujících funkcích daní:

- v alokační funkci, kde se jedná o získávání peněžních prostředků na financování podceňovaných oblastí, např. z důvodu tržního selhání
- v redistribuční funkci, zajišťující přesun části důchodu od bohatších jedinců k chudším, za pomoci transferů,
- ve stabilizační funkci, která slouží k ovlivňování makroekonomických ukazatelů, což je důležitým aspektem především v období hospodářské recese (4)

1.3 Daňová kvóta

Stanovení velikosti daňového zatížení veřejného prostoru je citlivou záležitostí. Zvětšování velikosti veřejného sektoru může narušovat správné fungování tržního mechanismu a vést k neefektivitě. Na druhou stranu poddimenzování veřejného sektoru povede k tomu, že veřejné finance nebudou moci plnit své funkce.

Veřejné finance mají opodstatnění tam, kde investice nemohou zajistit soukromé výdaje. Nejznámějším ukazatelem daňového zatížení obyvatel je ukazatel daňové kvóty. Ukazatel je stanoven jako poměr celkových příjmů veřejných rozpočtů, plynoucích ze

všech daní včetně odvodů daňového charakteru, k hrubému domácímu produktu (HDP) v běžných cenách. HDP představuje souhrn všech zboží a služeb vyrobených v daném roce v ekonomice. (12)

„Kromě tohoto souhrnného ukazatele existují dílčí daňové kvóty, které ukazují na daňový mix v příslušné zemi (poměr přímých a nepřímých daní). Tyto dílčí daňové kvóty vycházejí z klasifikace daní dle metodiky OECD. Nejčastěji se používá dílčí daňová kvóta přímých daní celkem (1000/HDP) v členění na osobní důchodové daně (1100/HDP) a korporátní daně (1200/HDP), dílčí daňová kvóta příspěvku na sociální pojištění (2000/HDP) a dílčí daňová kvóta nepřímých daní (5000/HDP).“ (12, str. 23)

1.4 Daňové zásady

Nejdůležitějšími požadavky na daně podle Adama Smithe jsou spravedlnost, efektivnost, právní perfektnost a průhlednost. Tyto požadavky jsou uznávány dodnes. V knize Ing. Kubátové se autorka zmiňuje o těchto základních kritériích „dobrých daní“:

- Efektivnost: po upuštění od placení některých daní (jejichž příjmy byly zanedbatelné oproti vzniklým dodatečným nákladům) došlo ke snížení administrativních nákladů a nadměrného břemena daně, které snižovaly celkový efekt daní.
- Pozitivní vlivy na ekonomické chování subjektů známé jako daňové stimuly.
- Daňová spravedlnost: je dána redistribuční funkcí. Nejen, že je důležité vybrat správné kritérium, musíme také správně zvolit daňovou základnu.
- Právní perfektnost a politická průhlednost: mělo by být jasné, kdo nakonec daně zaplatí. Velký problém je výskyt nátlakových skupin, jejichž členové jsou označováni jako lobbisté.
- Působení na makroekonomické agregáty: za pomoci fiskální politiky s využíváním automatických stabilizátorů (např. progresivní daň z příjmů fyzických osob v období konjunktury) se pokusit o co nejnižší nezaměstnanost a inflaci. (4)

2 Třídění daní

2.1 Podle stupně progresse

- Proporciální: i přes nárůst důchodu poplatníka zůstává zdaňovací míra stejná. To znamená, že výše důchodu nemá na sazbu daně žádný vliv.
- Progresivní: s růstem důchodu roste také míra zdanění. To znamená, že čím je důchod poplatníka vyšší, tím vyšší je sazba daně.
- Regresivní: oproti progresivnímu stupni u regresivního stupně s rostoucím důchodem sazba daně klesá.

V roce 2008 byla na našem území zavedena proporciální daň z příjmu fyzických i právnických osob. V roce 2017 činila sazba daně z příjmu fyzických osob 15 % a není závislá na výši důchodu. V minulosti byla v České republice zavedena klouzavá progresivní daň u daní z příjmů fyzických osob. Sazba rostla s růstem důchodu. (4)

2.2 Členění daní podle dopadu

- Přímé – Mohou se označovat jako adresné. Poplatník musí tyto daně platit na úkor svého důchodu, bez možnosti přenést tuto povinnost na jiný subjekt. Jsou spravedlivější z hlediska své adresnosti, zároveň jsou však poplatníkem více pocíťovány. Mívají záporné účinky především na snížení tvorby úspor nebo na nabídku práce.
 - Důchodové
 - Majetkové
- Nepřímé – subjekt odvádějící daň, přenáší tuto povinnost na jiný subjekt. To znamená, že tyto daně neplatí ze svého důchodu. Subjekt, na který poplatník tuto povinnost převedl, fakticky zaplatí v ceně produktu. To vlastně znamená, že do určité

míry jsou tyto daně skryté v cenách produktů. Aniž si to uvědomujeme, platíme je při každém nákupu služeb a zboží.

- Univerzální
- Selektivní
- Ostatní
 - Daně k ochraně životního prostředí (13)

2.3 Podle předmětu daně

- Důchodové
- Majetkové
- Spotřební

3 Daně přímé

3.1 Daně z příjmů

3.1.1 Daň z příjmů fyzických osob

„Daň z příjmů jednotlivce je daní tokovou, to znamená, že je konstruována na přírůstkovém principu, postihuje změny v příjmech poplatníka za určité daňové období (většinou kalendářní rok). Podle tohoto pojetí by se měl používat pro zdaňování čistý důchod a náklady (výdaje) na jeho dosažení by se měly odečíst od hrubého důchodu. Zákon by potom měl stanovit, které náklady (výdaje) budou daňově uznatelné a které nikoliv.“ (12, str. 57)

U osobních příjmových daní je nejvíce diskutovaným problémem otázka jejich horizontální a vertikální spravedlnosti.

Z hlediska horizontální spravedlnosti by daň jednotlivce měla být univerzální syntetickou daní. A měla by zahrnovat co možná nejvíce různých příjmů osoby bez ohledu na jejich formu (peněžní či naturální) a bez ohledu na zdroj příjmů (zaměstnanecký, z podnikání, apod.).

Hledisko vertikální spravedlnosti se odráží v progresivitě daně. Ta vyplývá z její konstrukce. Struktura výpočtu důchodové daně jednotlivce je ve všech vyspělých státech prakticky stejná. Získaný souhrnný základ daně ze všech zdanitelných příjmů se snižuje o daňové úlevy (nezdanitelné části základu daně, odčitatelné položky). Z takto upraveného daňového základu se vypočítá daň, od které se ještě může odečíst sleva na dani.

*Tabulka 1: Vývoj základních parametrů daně z příjmů fyzických osob v České republice
[zdroj: (12), zpracování: vlastní]*

rok	sazba daně	zvýhodnění na poplatníka	zvýhodnění na dítě
1993	klouzavě progresivní s 6 daňovými pásmy: od 15 % (základ daně do 60 000) po 47 % (pro část základu daně přesahující 1 080 000)	Nezdanitelnou částí základu daně ve výši 20 400	Nezdanitelnou částí základu daně ve výši 9 400
2000	klouzavě progresivní se 4 daňovými pásmy: od 15 % (základ daně do 102 000) po 32 % (pro část základu přesahující 312 000)	nezdanitelnou částí základu daně ve výši 38 040	nezdanitelnou částí základu daně ve výši 21 600
2006	klouzavě progresivní se 4 daňovými pásmy: od 12 % (základ daně do 121 200) po 32 % (pro část základu přesahující 312 000)	slevou na dani ve výši 7 200	slevou na dani ve výši 6 000
2008	rovná se výši 15 % *)	slevou na dani ve výši 24 840	slevou na dani ve výši 10 680
2016	rovná se výši 15 % *)	slevou na dani ve výši 24 840	slevou na dani ve výši 13 404 **)

*) U závislé činnosti z tzv. super hrubé mzdy. Solidární zvýšení daně v roce 2016

**) U prvního dítěte

Existence daňových úlev a daňových slev způsobuje, že i rovná sazba je daní progresivní (s růstem důchodu se zvyšuje daň). Pro skutečné daňové zatížení poplatníka se používá pojem efektivní (průměrná) sazba. (12)

Z hlediska dopadu osobní důchodové daně je také důležitá marginální sazba daně. Vyjadřuje, o kolik se změní daňové zatížení, pokud se změní důchod (příjem) poplatníka o jednotku. Hodnota mezní sazby výrazně ovlivňuje chování poplatníka. Čím bude její hodnota vyšší, tím bude klesat jeho zájem o zvyšování zdaňované činnosti.

„Inflace a osobní důchodová daň. Zvyšování cenové hladiny ovlivňuje prakticky všechny daně, mechanismus působení inflace na daň z příjmů jednotlivců je ale v mnohém specifický.“ (12, str. 61)

Inflační prostředí při nezměněných parametrech daně způsobí:

- pokles reálné hodnoty daňových úlev a daňových slev
- u progresivní sazby daně přesune část poplatníků do vyšších daňových pásem s vyšší sazbou daně
- zvýší celkový počet poplatníků

Při zohledňování inflace u daně z příjmů jednotlivců můžeme využít tři základní metody nebo jejich kombinaci:

1. indexaci (valorizaci) daňových úlev a slev na dani, která dopadne v absolutní úspoře na všechny poplatníky stejně v prostředí rovné sazby daně, u progresivní sazby daně bude absolutní úspora u daňových úlev rozdílná dle výše daňového základu, neboť rostoucí mezní sazba způsobí, že tento systém poskytne poplatníkům s vyššími daňovými základy větší úsporu na samotné dani,
2. u progresivní sazby daně rozšíření pásma nulové daně (která se používá v mnoha státech) či pásma s nejnižší sazbou daně, což je výhodné pro všechny poplatníky, kteří příslušeli před úpravou do vyšších pásem,
3. snížení daňových sazeb v příslušných daňových pásmech, které je pozitivem pro poplatníky nacházející se v těchto pásmech. (12)

Příjmy ze závislé činnosti

Jedná se o příjmy z pracovněprávního vztahu nebo vztahu jemu podobnému, kde zaměstnaná osoba vykonává úkoly zadané zaměstnavatelem. V této kategorii můžeme najít i jiné příjmy, které nemají výše uvedené znaky. Takové příjmy jsou například za vykonanou práci společníka ve společnosti s ručením omezeným, člena v družstvu, dále příjem likvidátora, apod. Do dílčího základu daně vstupují v podobě tzv. superhrubé mzdy.

Příjmy vyňaté z předmětu daně

Příjmy, které kromě mzdy obdrží zaměstnanec, mohou být také vyloučeny ze zdanění. Patří sem například náhrady cestovních výdajů související s výkonem práce. Dále jsou vyloučeny poskytnuté ochranné prostředky a náhrady za opotřebení vlastního nářadí nebo paušální výdaje místo náhrad a přijaté zálohy.

Příjmy osvobozené

Zaměstnanec může osvobodit peněžní i nepeněžní příjmy. Například výši poskytnutého stravování, nepeněžní příjem v podobě vzdělávání zaměstnanců, příspěvek na penzijní připojištění či soukromé životní pojištění v úhrnu max. 50 000 Kč ročně. Nebo také ostatní osvobozená plnění.

Příjmy ze samostatné činnosti

Spadají sem například příjmy z podnikání na základě živnostenského oprávnění, také podíl společníka na veřejné obchodní společnosti. Dále také příjmy z autorských práv nebo příjmy ze zemědělské či jiné činnosti, která se řadí do primárního sektoru ekonomiky. Tyto příjmy lze ponížít o výdaje vynaložené na jejich dosažení a udržení.

Příjmy z kapitálového majetku

Mezi tyto příjmy patří podíly na zisku obchodní korporace, úroky z finančních prostředků na bankovních účtech (nepodnikatelských), úroky z držby cenných papírů, dávky z penzijního připojištění, výhry a jiné výnosy, apod.

Když tyto příjmy plynou ze zdrojů na území ČR, nespádají do dílčího základu daně. V tomto případě jsou samostatným základem daně. Odpadá tedy nutnost podávat kvůli přijetí takových příjmů daňové přiznání, ale zároveň si nemůže poplatník oproti těmto příjmům uplatnit žádné výdaje. Pouze příjem z úroků z půjčky či úvěru je výjimkou. Příjmy plynoucí ze zdrojů mimo území ČR jsou brány jako součást dílčího základu daně.

Bez ohledu na původ území těchto příjmů, spádají do dílčího základu daně tyto příjmy:

- úroky a jiné výnosy z poskytnutých půjček, úroky z prodlení,
- úroky z držby směnek.

Příjmy z nájmu

Podle zákona o dani z příjmů existují dva typy příjmů z nájmu:

- nájem nemovitých věcí nebo bytů,
- nájem movitých věcí, pokud nejsou pronajímány příležitostně.

Příjmy z nájmu jsou součástí dílčího základu daně. Mohou být sníženy o výdaje vynaložené na dosažení, udržení a zajištění příjmů. Jsou různé způsoby, jakým může poplatník výdaje prokázat. Buď může uplatnit skutečně vynaložené výdaje, nebo uplatnit tzv. paušál, který je stanoven na 30 % z příjmů, maximálně však 600 000 Kč.

Ostatní příjmy

Mezi tyto příjmy patří všechny příjmy, které nenajdeme popsané výše, a dochází u nich ke zvýšení hodnoty majetku. Do těchto příjmů řadíme příjmy následující:

- z příležitostných činností (nájem movitých věcí),
- z cenných papírů,
- výživné a důchod
- apod.

Tyto příjmy jsou daněny, pokud nejsou osvobozeny. Osvobozeny jsou v případech, pokud příležitostné příjmy nepřevyšují příjem 30 000 Kč, výhry z loterií a sázek podle předpisů daného státu EU. Příjmy ze soutěží jsou zdaněny jako ostatní příjmy pokud překročí jednotlivě za výhru 10 000 Kč, nebo pokud cenu získá profesionální sportovec – cena se pak zdaňuje jako příjem z podnikání. V ostatních příjmech můžeme najít také plat prezidenta státu. U těchto příjmů nevzniká daňová ztráta.

Příjem z převodu nemovité věci

Pokud poplatník během roku prodá byt, tak příjem z prodeje může za určitých podmínek osvobodit od zdanění. A přitom ani nemusí podávat daňové přiznání. Mezi podmínky patří vlastnictví bytu alespoň pět let před prodejem nebo v něm musí poplatník nejméně dva roky před prodejem bydlet. Příjem se může osvobodit i v případě, že příjem z prodeje poplatník použije k uspokojení bytové potřeby.

Příjem z převodu movitého majetku

Příjmy z prodeje movitých věcí bývají většinou od daně osvobozené. Výjimkou jsou následující případy:

- Prodej věci movité nebo letadla do jednoho roku od koupě,
- cenné papíry, nesplňující podmínky pro osvobození,
- movité věci v majetku poplatníka v 5 letém období před prodejem.

Příjmy osvobozené od daně a příjmy mimo předmět daně

Tyto příjmy jsou uvedeny v §4 a 4a ZDP a dělí se na úplatné a bezúplatné. Mezi úplatné příjmy patří například:

- příjmy z pojištění,
- restituce majetku,
- dávky nemocenského, zdravotního pojištění, pomoci v hmotné nouzi, státní sociální podpory, odměna pěstouna a další podobné dávky,
- darování krve či krevních složek,
- vzdělávací stipendia plynoucí z různých zdrojů.

Mezi bezúplatné příjmy patří například:

- dědictví,
- nabytí vlastnického práva k pozemku,
- bezúplatné příjmy poskytnuté na vzdělávání,
- léčení, apod.

Odpočty a slevy

Před zdaněním můžeme základ daně upravit. To znamená snížit tento základ o určité částky odpočtů. Odpočty poplatník uplatňuje:

- při podpoře vědy, výzkumu a vzdělání,
- při podpoře charitativních organizací a spolků na ochranu zvířat,
- dárcovství krve a orgánů,
- a dalších podobných, pokud podpora nepřesáhne 2 % základu daně nebo 1 000 Kč.

Maximálně lze odečíst 15 % základu daně. (4)

Mezi slevy na dani patří:

- Sleva na poplatníka – základní sleva daně, kterou si může uplatnit úplně každý poplatník daně z příjmů. Snižuje základ daně o 24 840 Kč za rok.

- Sleva na invalidu – v 1. a 2. stupni invalidity se odečítá sleva 2 520 Kč ročně. Ve 3. stupni je tato částka 5 040 Kč ročně. Držitelé průkazu ZTP/P uplatňují slevu 16 140 Kč.
 - Sleva na studenta – pro studenty do 26 let (u doktorských studií do 28 let). Výše slevy je 4 080 Kč¹ ročně.
 - Sleva na manžela/ku – pokud s manželem/kou žije poplatník ve společné domácnosti a manžel/ka má roční příjmy nižší než 68 000 Kč, výše slevy je 24 840 Kč ročně. Pokud je manžel/ka držitelem průkazu ZTP/P sleva se zdvojnásobí.
 - Daňové zvýhodnění na dítě – poplatník může uplatnit slevu na vyživované dítě ve výši 13 404 Kč za jedno dítě (15 804 Kč za druhé dítě, 17 004 Kč za třetí a každé další dítě v roce 2015, v 2016 došlo ke zvýšení slevy za druhé a třetí dítě a další dítě na 17 004 Kč, resp. 20 604 Kč).
 - Sleva na umístění dítěte – rodiče mohou uplatnit prokázané výdaje na úhradu školky pro své dítě, limit je stanoven minimální měsíční mzdou, v roce 2015 byla výše 9 200 Kč, v roce 2016 se zvýšila na 9 900 Kč, v roce 2017 se zvýšila na 11 000 Kč, v roce 2018 se zvýšila na 12 200 Kč. Tuto slevu uplatňuje pouze jeden z rodičů.
 - Sleva na zaměstnance – uplatňuje fyzická osoba, která podniká a zaměstnává tělesně postižené osoby – 18 000 Kč za každého zaměstnance se zdravotním postižením – 60 000 Kč za každého zaměstnance s těžším zdravotním postižením.
- (14)

3.1.2 Daně z příjmů právnických osob

Daň z příjmů právnických osob je jednou z nejmladších v daňových systémech (v současném pojetí zavedena v Německu v roce 1898). Historicky navazuje na výnosové daně. Oproti nim se však zdaňuje zisk firmy zjištěný podle účetních pravidel. Na tyto daně existují v daňové teorii rozdílné názory. Příznivci jedné ze stran považují korporátní daň za zbytečnou a usilují o integraci daně korporací do osobní důchodové daně. Opačný

¹ V roce 2018 je sleva ve výši 4 020 Kč.

názor existenci obhajuje s tím, že především velké firmy jsou právní jednotkou s vlastním rozhodováním, mají svoji zdanitelnou kapacitu a ovlivňují ekonomické procesy. (12)

„Základní princip vymezení zdanitelného důchodu korporace je shodný jako u osobní důchodové daně. Od hrubého výnosu se odečtou daňově uznatelné náklady a na rozdíl je uvalena daň. Daňový základ u daně z firemních zisků se odvozuje z účetního zisku a právě úprava účetních dat na hodnoty potřebné pro stanovení daně je složitá.“ (12, str. 62)

Tabulka 2: Vývoj základních parametrů daně z příjmů právnických osob v ČR
[zdroj: (12), zpracování: vlastní]

rok	Sazba daně	Odpisy	Odečet ztrát
1993	45 %	5 odpisových skupin s délkou odpisování 4, 8, 15, 30 a 50 let	Následujících 5 zdaňovacích období
2000	31 %	5 odpisových skupin s délkou odpisování 4, 6, 12, 20 a 30 let	Následujících 7 zdaňovacích období
2006	24 %	7 odpisových skupin s délkou odpisování 3, 4, 5, 10, 20, 30 a 50 let	Následujících 5 zdaňovacích období
2008	21 %	6 odpisových skupin s délkou odpisování 3, 5, 10, 20, 30 a 50 let	Následujících 5 zdaňovacích období
2016	19 %, *	6 odpisových skupin s délkou odpisování 3, 5, 10, 20, 30 a 50 let	Následujících 5 zdaňovacích období

*) U investičních fondů, investičních společností, penzijních společností a fondů je sazba 5 %.

Odpisy. V případě, že firma používá kapitálové investice, jejichž hodnota a délka životnosti přesahuje povolený rámec zákonem, musí náklady na jejich pořízení

rozepisovat do více zdaňovacích období. Míru, ve které tyto náklady může odečíst, určuje právní předpis. Odpočet těchto nákladů umožňuje poplatníkovi zvýšit daňovou úsporu. Časový průběh je důležitý, protože odpočet odpisů snižuje výši současné daňové povinnosti. Časový průběh odpisů je dán délkou období odpisování a způsobem odpisování. Základní metody odpisování jsou lineární a zrychlené odpisování.

Inflace především znehodnocuje reálnou hodnotu odpisů a firmě tak zůstávají ve skutečnosti menší finanční prostředky, za které bude jednou nutné pořídit nové stroje a zařízení. (12)

3.2 Majetkové daně

V ekonomice lze vybírat další přímé daně – majetkové daně. Majetkové daně jsou většinou ukládány podle prvního pravidla, tj. zejména postihují půdu a stavby, případně motorová vozidla.

Teoretické odůvodnění zdanění majetku prakticky neexistuje. Kdyby byl majetek vytvořen formou úspor z již zdaněných příjmů, jedná se minimálně o dvojí zdanění. V současné době se důchod získává ve většině případů v peněžní formě.

Ekonomové uznávají opodstatněnost majetkových daní. Za hlavní důvody považují:

- možnost dodatečně zdanit majetek vytvořený z důchodů, které unikly zdanění důchodovou daní,
- snadnost výběru daně a možnost zmírnit majetkové nerovnosti.

3.2.1 Daně z majetku a bohatství placené nepravidelně

Mezi pravidelné majetkové daně patří daň z nemovitostí a daň z čisté hodnoty majetku. U nemovitostních daní se většinou zdaňují jiným způsobem pozemky a stavby na ní postavené. U půdy se při stanovení výše daně navíc rozlišuje její využitelnost a u staveb je většinou zohledněn i účel.

3.2.2 Daně z majetku a bohatství placené pravidelně

Majetek se také může zdaňovat jednorázově. A to v případě, kdy změní svého držitele, ať už děděním, darováním, nebo prodejem. Majetková daň z kapitálových transakcí se platí z hodnoty celého převáděného majetku v okamžiku jeho prodeje. Daně vybírané při úmrtí vlastníka majetku mohou mít formu pozůstalostní daně nebo dědické daně. (12)

4 Daně nepřímé

4.1 Spotřební daň

Spotřební daň má regulatorní účel, s nímž jsou spojené negativní společenské náklady. Nejvýnosnější spotřební daní je daň z minerálních olejů, která tvoří průměrně 60 % inkasa všech spotřebních daní.

4.1.1 Předmět spotřební daně

Předmětem této daně jsou vybrané výrobky, které byly vyrobeny nebo dovezeny na daňovém území EU. Mezi tyto výrobky patří následující produkty:

- minerální oleje,
- líh,
- pivo,
- víno a meziprodukty,
- tabákové výrobky.

Vybraným výrobkem je produkt, který má před svým zpracováním charakteristické vlastnosti nebo po svém zpracování obdobné charakteristické vlastnosti. (11)

4.2 Daň z přidané hodnoty

Daň z přidané hodnoty je upravena zákonem č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, který nabyl účinnosti 1. května 2004. Tento zákon byl v průběhu své existence mnohokrát novelizován. (6)

4.2.1 Předmět daně

- dodání zboží za úplatu osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti s místem plnění v tuzemsku,
- poskytnutí služby za úplatu osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti s místem plnění v tuzemsku,
- pořízení zboží z jiného členského státu za úplatu uskutečněné v tuzemsku osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti nebo právnickou osobou nepovinnou k dani
- pořízení nového dopravního prostředku z jiného členského státu za úplatu osobou nepovinnou k dani,
- dovoz zboží s místem plnění v tuzemsku.

4.2.2 Osoba povinná k dani

Osoba povinná k dani, je fyzická nebo právnická osoba, která samostatně uskutečňuje ekonomické činnosti. Osobou povinnou k dani je i právnická osoba, která nebyla založena nebo zřízena za účelem podnikání, pokud uskutečňuje ekonomické činnosti. (6)

4.2.3 Sazba daně

Sazba DPH je procento k ceně daného statku v úrovni bez daně. V České republice existovaly v roce 2014 dvě sazby DPH. Základní sazba daně činila 21 % a snížená sazba daně 15 %. Pod sníženou sazbu spadají převážně potraviny včetně nápojů (kromě alkoholických), krmiva pro zvířata, živá zvířata, rostliny, voda, zdravotnické potřeby, atd. (1,5)

V roce 2015 ke dvěma původním sazbám přibyla druhá snížená sazba daně ve výši 10 %, která se uplatňuje pro kojeneckou výživu, potraviny pro malé děti, očkovací látky, knihy pro děti, atd. (7)

Tabulka 3: Vývoj sazeb DPH v ČR [zdroj: (5), zpracování: vlastní]

Datum změny	Základní sazba	První snížená sazba	Druhá snížená sazba
1. 1. 1993	23 %	5 %	x
1. 1. 1995	22 %	5 %	x
1. 5. 2004	19 %	5 %	x
1. 1. 2008	19 %	9 %	x
1. 1. 2010	20 %	10 %	x
1. 1. 2012	20 %	14 %	x
1. 1. 2013	21 %	15 %	x
1. 1. 2015 - dosud	21 %	15 %	10 %

4.2.4 Výhody a nevýhody DPH

Mezi klady zavedení a používání DPH můžeme zařadit například:

- Neutralita – daň žádným způsobem nediskriminuje komodity s vyšším počtem stupňů zpracování.
- Možnost zdanit služby – u DPH se značně zvyšuje úspěšnost zdanění služeb, u kterých se vyskytuje větší pravděpodobnost daňových úniků. DPH nerozlišuje cenu pro plátce a neplátce, u obou případů je stejná.
- Výhodnost pro mezinárodní obchod – způsob fungování daně dává možnost dovozcům do určitých zemí pracovat za stejných podmínek.
- Odolnost proti daňovým únikům – plátce je staven do pozice, v níž má zájem na potvrzení o zaplacení daně v ceně zboží, čímž by se měly snižovat daňové úniky. Dále je dodavatelům dobře známo, že každý finanční úřad má přístup k jejich existujícím dokladům o vstupech a výstupech.

Mezi nevýhody se řadí:

- Složitá administrativa – plátce vystavuje daňové doklady, vede evidenci, hlídá termíny pro podání daňového přiznání, přiznává a odvádí daň. (3)

5 Daně jako příjem do státního rozpočtu

5.1 Přerozdělování daňových příjmů

Velmi nízké daňové příjmy byly pro obce v České republice až do roku 1992. Jen malá část výnosu z majetkových daní šla do rozpočtů obcí. Nepatrnou část tvořila také daň z příjmů fyzických osob. Díky nové daňové soustavě, která nabyla účinnosti v roce 1993, se daňové příjmy pro obce výrazně zvýšily. Na druhou stranu začaly vznikat velké rozdíly mezi příjmy pro jednotlivé obce. (8) Nejzásadnější změny v rozpočtovém určení daní nastaly v těchto letech:

- rok 1993 – 1995,
- rok 1996 – 2000,
- rok 2001 – 2007,
- rok 2008 – 2012,
- rozpočtové určení daní od roku 2013.

5.1.1 Rok 1993 – 1995

Od roku 1993 plynul do rozpočtu obce celý výnos daně z příjmu fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti. Výnos získávala obec, kde měl poplatník trvalé bydliště nebo sídlo. Celookresní výnos daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti, jež byla sdílenou daň, se rozděloval mezi obce a okresní úřady v různých poměrech. V roce 1993 byl tento poměr 60 %: 40 % ve prospěch okresních úřadů. Již v roce 1994 se poměr změnil na 50 %: 50 %. V roce 1995 došlo k další změně. Tentokrát ve prospěch okresních úřadů 55 %: 45 %. Při rozdělování výnosu mezi obcemi byl rozhodující poměr počtu obyvatel dané obce k počtu obyvatel v celém okrese. Pro magistrátní města (mezi která patří Praha, Brno, Ostrava, Plzeň) toto rozdělování neplatilo, jelikož si celý výnos nechávala. (8)

5.1.2 Rok 1996 – 2000

1. 1. 1996 došlo k nabytí účinnosti novely rozpočtových pravidel podle zákona č. 154/1995 Sb., která měla za cíl zmenšit rozdíly mezi jednotlivými obcemi. Nově se na výnosu z daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti začal podílet i stát. Obcím, stejně jako okresním úřadům, náleželo shodně 30 % z výnosu. Zbýlých 40 % putovalo do státního rozpočtu. Magistrátní města přišla o 30 % z výnosu a nově tedy získávala pouze 70 %. Zbýlých 30 % skončilo opět ve státní pokladně.

Novela, která měla za hlavní cíl zmírnit velké rozdíly v daňových příjmech jednotlivých obcí, rozdíly ještě více prohloubila. Nejvíce na tom tratile malé obce, proto bylo potřeba zavést novou novelu rozpočtového určení daní. (10)

5.1.3 Rok 2001 – 2007

Kvůli výše uvedenému nedostatku tehdejšího rozpočtového určení vznikl v roce 2001 samostatný zákon o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům č. 243/2000 Sb. Tento zákon kompletně předělal konstrukci rozpočtového určení daní. Nový zákon si kladl za cíl (podle důvodové zprávy k zákonu č. 243/2000 Sb.), aby obce společně s kraji byly schopné pokrýt svoje minimální potřeby pomocí příjmů z rozpočtového určení daní (společně s dalšími příjmy). (15)

Nové rozpočtové určení rozdělovalo výnosy daní následovně:

- Obce získávaly celý výnos z daně z nemovitosti, stejně tak i daň právnických osob placenou obcemi.
- Dále obcím patřilo 25,59 % z celostátního výnosu z daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti.
- Z původních 100 % výnosu daně z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti obci náležela pouze 30% část a zbýlých 70 % se přerozdělovalo mezi obce, kterým náleželo 25,59 % a stát.

Nové přerozdělování si kladlo za cíl odstranění konkurenčních bojů o trvalé pobyty podnikatelů. (10)

Nově bylo vytvořeno 14 velikostních kategorií pro zlepšení rozdělování, jelikož původní plán na rozdělování na základě poměru počtu obyvatel v obci k počtu obyvatel v České republice byl nereálný (magistrátní města by velmi ztrácela). Tyto kategorie se vytvořily pomocí směrodatných odchylek od průměrného výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a daně z příjmu fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti na obyvatele. Pro každou velikostní kategorii byly vytvořeny koeficienty velikostních kategorií. (15)

Pozitivních výsledků nového rozpočtového určení daní bylo hned několik. Došlo ke snížení rozdílu mezi jednotlivými obcemi. V rozpočtech obcí se nově objevovaly více sdílené daně a zároveň daňové příjmy z nepřímých daní. Zmenšovala se velká závislost obce na důchodových daních, především na dani z příjmu fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti. (10)

Nové rozpočtové určení daní však přineslo i negativní výsledky. ¼ obcí si tímto systémem pohoršila. Negativně postihnuty byly především obce se 100 a méně obyvateli. Dalším závažným problémem byly skoky mezi jednotlivými kategoriemi. S tímto problémem začaly nové konkurenční boje o nové obyvatele.

Velký problém zde představovaly skoky mezi jednotlivými velikostními kategoriemi. V praxi to znamenalo, že pokud by obec přilákala dodatečné obyvatele, tak by mohla poskočit do vyšší velikostní kategorie a měla by nárok na vyšší daňové příjmy. Proto obce opět začaly provádět konkurenční boje, aby přilákaly nové obyvatele. Jako příklad Provazníková uvádí město Kolín, které díky přilákání dalších obyvatel dosáhl vyšší velikostní kategorie, a jeho daňové příjmy se zvýšily skoro o 10 milionů.

V roce 2002 nabyla účinnosti novela č. 483/2001 Sb., měnící zákon č. 243/2000 Sb. Již v ní byly vymezeny daňové příjmy pro kraje. Krajům náležel 3,1% podíl na celostátním

výnosu na sdílených daních. Díky této novele obce získaly nově dalších 1,5 % podílu z celorepublikového výnosu na dani z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti. (10)

5.1.4 Rok 2008 – 2012

V roce 2008 došlo k další novelizaci zákona o rozpočtovém určení daní zákonem č. 377/2007 Sb., s účinností od 1. 1. 2008. Cílem bylo odstranit nedostatky bývalého rozpočtového určení daní. Jednalo se hlavně o nerovnoměrné daňové příjmy na obyvatele v jednotlivých obcích. Jak již bylo výše zmíněno, tento problém byl způsoben skokovými rozdíly mezi velikostními kategoriemi. Například Praha dostávala šestkrát větší příjem na obyvatele než obec pod 100 obyvatel. A proto byla přidána nová kritéria. (17)

Daňové příjmy byly nově rozdělovány na základě těchto kritérií: (17)

- kritéria výměry katastrálních území obce – 3 %,
- prostého počtu obyvatel obce – 3 %,
- násobků postupných přechodů – váha 94 % - úprava současného základního kritéria.

Největší zlepšení pocítily obce do 300 obyvatel, které mají velkou rozlohu a nízkou hustotu obyvatel, a to díky přidání kritéria výměry obce. Naopak nejhůře na tom byly obce s počtem obyvatel od 10 do 20 tisíc. Je velkým problémem nastavit ideální model tak, aby vyhovoval všem obcím. Jelikož má každá obec rozdílné demografické, geografické a sociální podmínky. (10)

5.1.5 RUD od roku 2013

Novela zákona č. 295/2012 Sb. nabývá účinnosti od 1. 1. 2013. Hlavní roli zde hraje takzvaná U-křivka, která se stala důvodem pro modifikaci. U-křivka klesá směrem od těch nejmenších obcí, kde je malá hustota obyvatel a enormní rozloha, až k bodu, kde se nacházejí obce s 5 000 obyvateli. Křivka začne strmě stoupat od tohoto bodu až k největším čtyřem městům. Příklad – obce na vrcholu křivky získávaly průměrně 10 000

korun na obyvatele. Obce na dně křivky získávaly průměrně 6 300 Kč na obyvatele. Obce s obyvateli od 501 do 10 tisíc dostávaly průměrně na jednoho obyvatele nejméně korun.
(9)

Z tohoto nastavení rozpočtového určení daní získávají nejvíce finančních prostředků obce největší a nejmenší. Díky této novele dostanou obce o 12 miliard více prostřednictvím sdílených daní. Nejde však o prohlubování státního rozpočtu. Jedná se pouze o přesunutí transferu.

U magistrátních měst v České republice (Praha, Plzeň, Ostrava, Brno) se provede výpočet podílu na sdílených daních pomocí vlastních přepočítacích koeficientů. Bude zde ale také vysoký pokles na sdílených daních. Ten bude činit celkové snížení o 1,1 miliardy Kč. U Prahy bude tento pokles činit necelých 0,65 miliard Kč, Ostrava přijde o 0,16 miliard korun, u Plzně to bude o 0,09 miliard Kč méně a u Brna 0,2 miliardy. Tato města nedostanou žádné náhrady, které by pokryly výpadky příjmů.

Dojde také k úpravě současných kritérií, ke kterým se nově přidá jedno navíc:

- počet obyvatel – váha 10 %,
- rozloha katastrálních území obce (max. 3 ha na obyvatele) – váha 3 %,
- počet dětí MŠ a žáků ZŠ navštěvující školu zřizovanou obcí – váha 7 %,
- postupné přechody – váha 80 %.

U počtu obyvatel dochází ke zvýšení váhy ze současných 3 % na 10 %. Změna tohoto kritéria má snížit vysoké rozdíly v příjmech na jednoho obyvatele. Druhého kritérium zůstalo beze změny. Avšak vzniká absolutní limit na jednoho obyvatele. Maximálně se do výpočtu promítnou 3 ha na obyvatele.

Nové kritérium počtu dětí mateřských škol navštěvujících mateřskou školu a také žáků základních škol navštěvujících školu zřizovanou obcí. Toto kritérium má váhu 7 %. Data o počtu dětí navštěvujících MŠ a žáků ZŠ se získají z dokumentace škol, které musí vést podle školského zákona.

Počtem dětí MŠ se myslí počet dětí, které se účastní předškolního vzdělávání. A počtem žáků se myslí žáci, kteří plní povinnou školní docházku. Kvůli výše uvedeným změnám došlo k poklesu váhy postupných přechodů na 80 %. (16)

Tabulka 4: Koeficienty postupných přechodů

[zdroj: příloha č.2 zákona č.243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní; zpracování: vlastní]

Počet obyvatel obce	Koeficient postupných přechodů	Násobek postupných přechodů
0-50	1,0000	1,0000 * počet obyvatel obce
51-2000	1,0700	50 + 1,0700 * počet obyvatel z počtu obyvatel obce přesahující 50
2001-30 000	1,1523	2 136,5 + 1,1523 * počet obyvatel z počtu obyvatel obce přesahující 2000
30 001 a více	1,3663	34 400,9 + 1,3663 * počet obyvatel z počtu obyvatel obce přesahující 30 000

Podle nového rozpočtového určení bude obcím náležet ze sdílených daní následující procentní body:

- 20,83 % výnosu daně z přidané hodnoty,
- 22,87 % výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků,
- 23,58 % výnosu daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou,
- 23,58 % výnosu z 60 % výnosu daně z příjmů fyzických osob z podnikání,
- 23,58 % výnosu daně z příjmů právnických osob (kromě případu, kdy je poplatníkem obec nebo kraj).

Obce dostanou 30 % z výnosu daně z příjmů fyzických osob z podnikání. Obce jsou tímto motivovány k podpoře podnikání a zvyšování vlastního výnosu. Výnos bude náležet té obci, ve které bude mít poplatník sídlo nebo trvalé bydliště. Pro obce je dalším

motivačním prostředkem zisk 1,5 % z podílu na výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti. Daň z nemovitosti i nadále zůstává v té obci, kde se nemovitost nachází. Obci také přísluší celý výnos daně z příjmu právnických osob placené obcí.

Se zavedením této novely si nejvíce polepší středně velké obce, které mají 2-5 tisíc obyvatel. Jejich průměrný příjem na obyvatele by neměl klesnout pod 9 000 Kč. Průměrný příjem na obyvatele však nejspíše klesne u čtyř největších měst. Pokles nastane také u obcí s velkou rozlohou a nízkým počtem obyvatel. Tyto poklesy budou zapříčiněny nově nastaveným limitem na jednoho obyvatele. (16)

5.1.6 RUD od roku 2016

„Od roku 2016 platí další změna pravidel rozpočtového určení daní (zákon č. 391/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 243/2001 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů), která pro obce pouze sjednotila podíl na sdílených daních, kromě DPH, na 23,58 % a od začátku roku 2017 nabyly účinnosti další ustanovení novely – zrušena byla tzv. motivační složka, tj. 30% podíl obcí na dani z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti s místem bydliště na území obce a navýšení podílu na výnosu DPH na 21,4 %.“ (17)

Daňové příjmy jsou rozdělovány na základě:

- kritérium výměry katastrálních území obce – 3 %,
- prostého počtu obyvatel v obci – 10 %,
- násobků postupných přechodů – 80 %,
- počet dětí a žáků navštěvující školu zřizovanou v obci – 7 %.

Rozdělení rozpočtového určení daní v roce 2016 (bez SFDI, poplatků a pokut):

- **DPH (celostátní výnos)** – 8,92 % kraje, 20,83 % obce, 70,25 % státní rozpočet,
- **daň z příjmů právnických osob (bez daně placené obcemi a kraji)** – 8,92 % kraje, 23,58 % obce, 67,50 % státní rozpočet,

- **daň z příjmů právnických osob (z daně placené obcemi a kraji)** – 100 % daně placené kraji, 100 % daně placené obcí,
- **daň z nemovitých věcí** – 100 % obce (příjemcem je obec, na jejímž území se nemovitost nachází,
- **daň z příjmů fyzických osob vybíraná srážkou (celostátní výnos)** – 8,92 % kraje, 23,58 % obce, 67,50 % státní rozpočet,
- **daň z příjmů fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti (z podnikání)** – 30 % obce, 60 % z celostátního výnosu (8,92 % kraje, 23,58 % obce, 67,50 % státní rozpočet), 10 % státní rozpočet,
- **daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti (celostátní výnos)** – 8,92 % kraje, 23,58 % obce, 1,50 % obce (daňové příjmy jsou rozdělovány na základě počtu zaměstnanců s místem výkonu práce v obci), 66,00 % státní rozpočet.

(17)

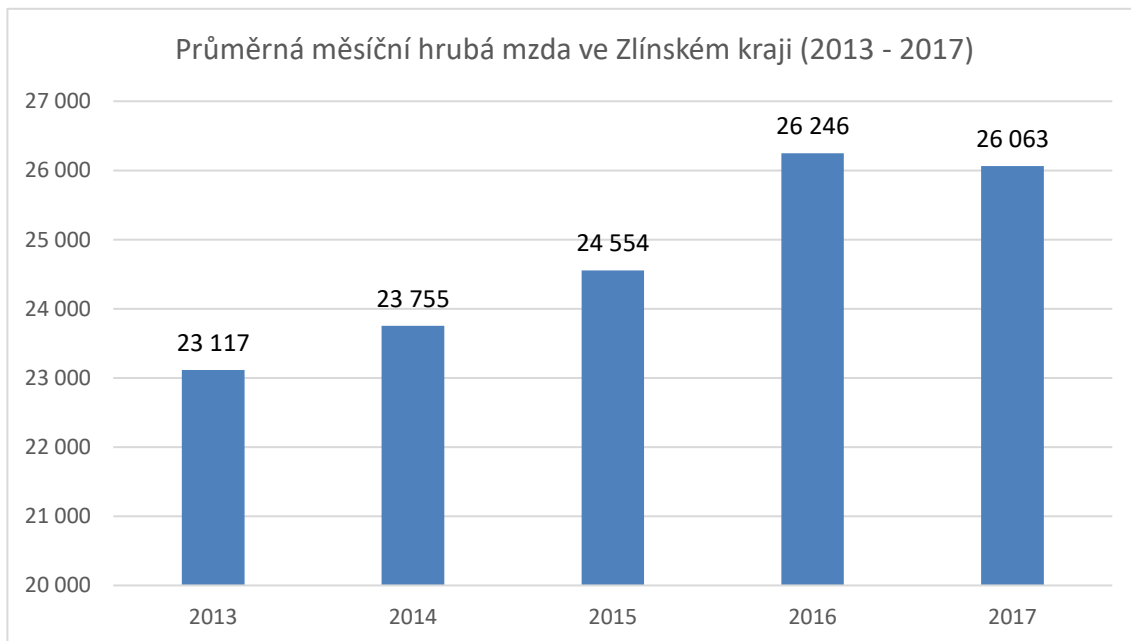
6 Případová studie

6.1 Definice fyzické osoby pro případovou studii

Pojem fyzická osoba je definován v zákoně č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník, hlava I., Díl 2, Fyzické osoby. Pro část případové studie definuji jako fyzickou osobu daňového poplatníka v průměrném věku 43 let, který žije na území Zlínského kraje a pobírá průměrnou hrubou mzdu odpovídající Zlínskému kraji.

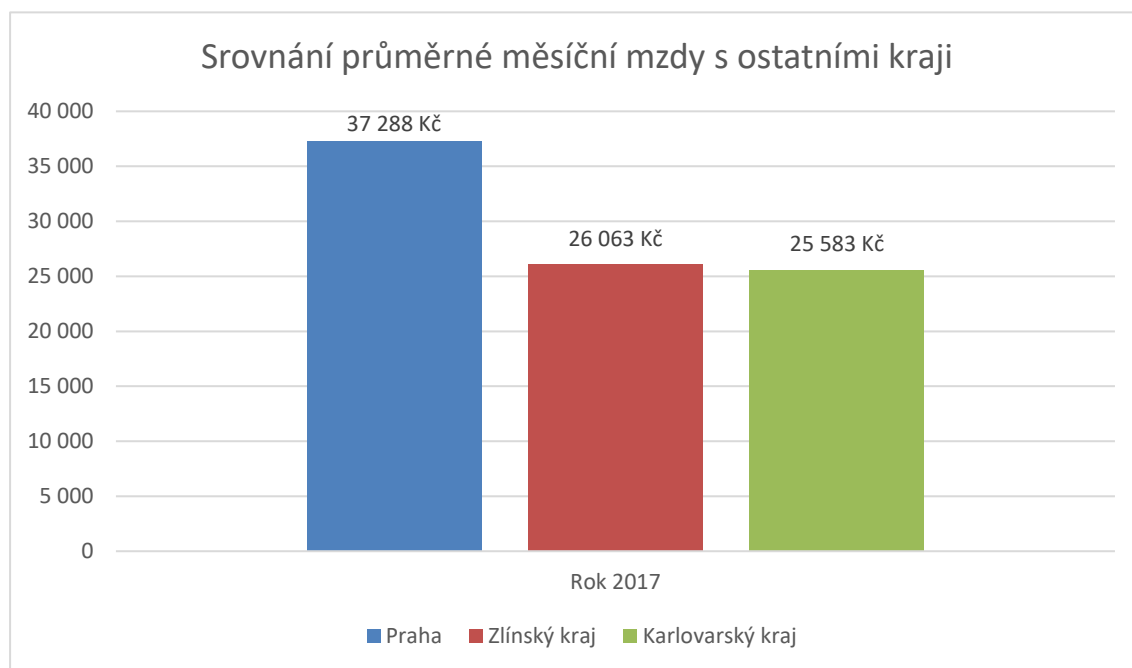
6.2 Zlínský kraj

Ve Zlínském kraji žilo k datu 31. 12. 2017 583 056 obyvatel. Z toho 387 981 obyvatel bylo v produktivním věku (tzn. 15 – 65 let). Průměrná hrubá měsíční mzda se pohybovala v letech 2013 – 2017 od 23 117 Kč (v roce 2013) do 26 063 Kč (v roce 2017). Vývoj jednotlivých let můžeme vidět v grafu níže.

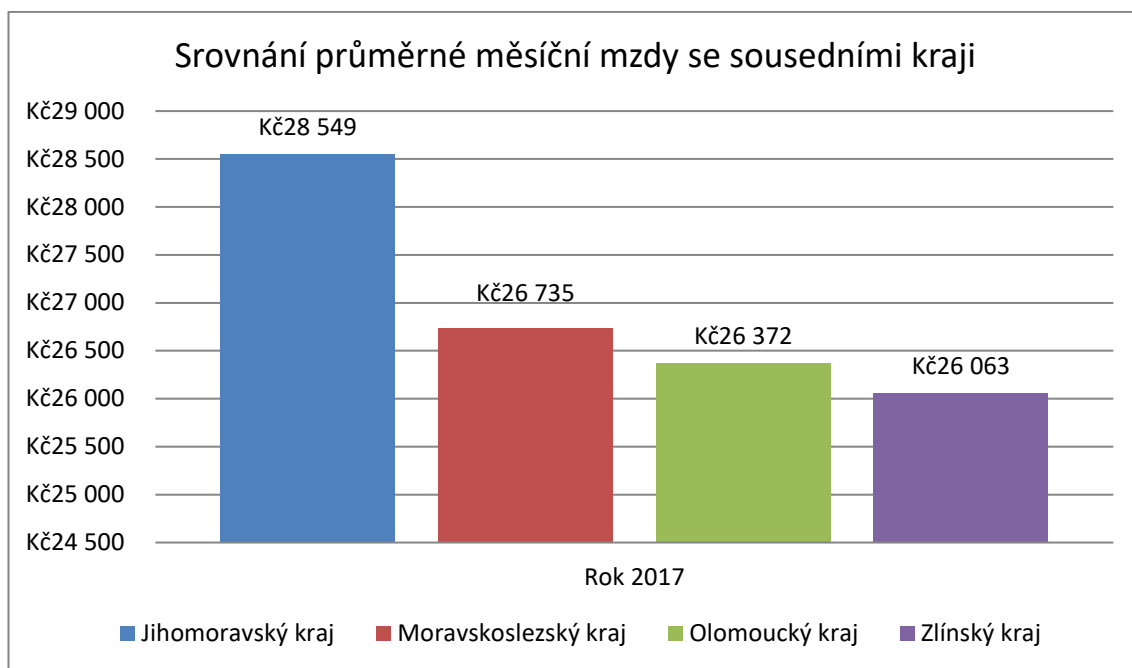
Graf 6.1 Průměrná měsíční hrubá mzda ve Zlínském kraji [zdroj <https://www.czso.cz/csu/xz/prumerna-mzda-v-1-az-4-ctvrtleti>; zpracování vlastní]

Jak z grafu 6.1 vyplývá, tak i přes mírný pokles v letech 2016 a 2017, je průměrná hrubá mzda ve zlínském kraji na vzestupu. Tento růst je dán dobrou ekonomickou situací v České republice a posilováním koruny vůči evropským i světovým měnám. Se zvyšováním průměrných mezd se počítá i v následujících několika letech.

Graf 6.2 Srovnání průměrné měsíční mzdy s ostatními kraji [zdroj: <https://www.czso.cz/csu/xb/mzdy-v-krajich-cr>; zpracování: vlastní]

Graf 6.2 srovnává průměrnou měsíční mzdu Zlínského kraje s kraji, které mají nejvyšší a nejvyšší průměrnou mzdu na území České republiky. Z grafu tedy zjistíme, že Zlínský kraj patří v České republice mezi kraje, které jsou v této statistice nejhorší. V podrobnějších statistikách dokonce zjistíme, že po Karlovarském kraji měl kraj Zlínský nejvyšší průměrnou mzdu v ČR. Celostátní průměrná mzda v roce 2017 byla 27 913 Kč. Jediné kraje, které tuto mzdu překročily, jsou Praha, Plzeňský kraj, Jihomoravský kraj a Středočeský kraj.

Graf 6.3 Srovnání průměrné měsíční mzdy se sousedními kraji [zdroj: <https://www.czso.cz/csu/xb/mzdy-v-krajich-cr>; zpracování: vlastní]

Jelikož Zlínskému kraji patří předposlední příčka ve výši průměrné mzdy mezi všemi kraji v České republice, tak ve srovnání se sousedními kraji je na tom nejhůře. Logicky nejvíce ztrácí v porovnání s Jihomoravským krajem. Nejméně pak s krajem Olomouckým, který na tom není o moc lépe.

6.3 Rozpočtové určení daní obcí

6.3.1 Osoba uplatňující pouze slevu na poplatníka.

V této kapitole budeme uvažovat pro výpočet rozpočtového určení daní osobu svobodnou, bezdětnou, uplatňující pouze slevu na poplatníka s průměrnou měsíční mzdou žijící na území Zlínského kraje. Tato osoba bude uplatňovat slevu ve výši 24 840 Kč (sleva na poplatníka).

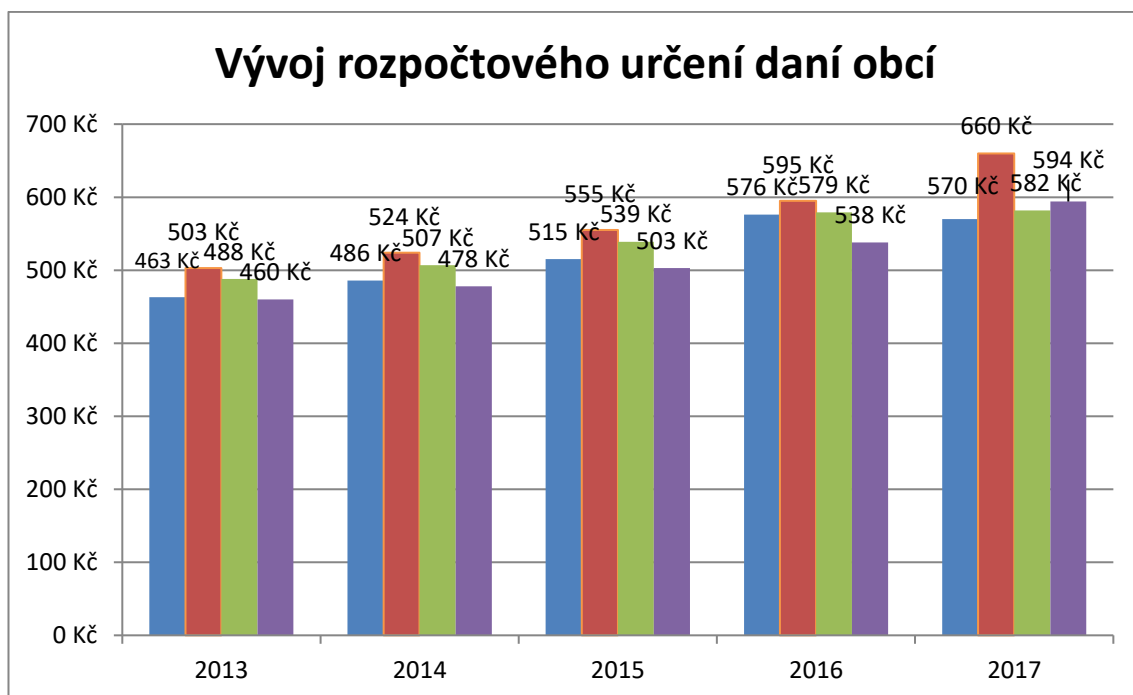
V následující tabulce můžeme vidět názorně vyčíslený postup výpočtu ročního daňového odvodu fyzické osoby s průměrným platem ve Zlínském kraji ze závislé činnosti, která uplatňuje pouze slevu na poplatníka ve výši 24 840 Kč. Z tohoto výpočtu poté lehce určíme rozpočtové určení daně pro obec s trvalým bydlištěm dané osoby ve výši 1,5 % ze zálohy na daň po odečtení slev. V textu pod za tabulkou najdeme podrobný postup, jakým způsobem se dostaneme k jednotlivým číslům v tabulce.

Tabulka 5: Výpočet ročního příjmu do obecního rozpočtu dle rozpočtového určení daní pro rok 2017 pro daný příklad [zdroj: -; zpracování vlastní]

Průměrná měsíční HM	26 063 Kč
Počet měsíců v roce	12
Průměrná roční HM	312 756 Kč
Zdravotní pojištění	28 148 Kč
Sociální pojištění	78 189 Kč
Superhrubá mzda	419 093 Kč
Záloha na daň	62 864 Kč
Slevy na dani	24 840 Kč
Záloha na daň po odečtení slev	38 024 Kč
RUD pro obce ve výši 1,5 %	570,36 Kč

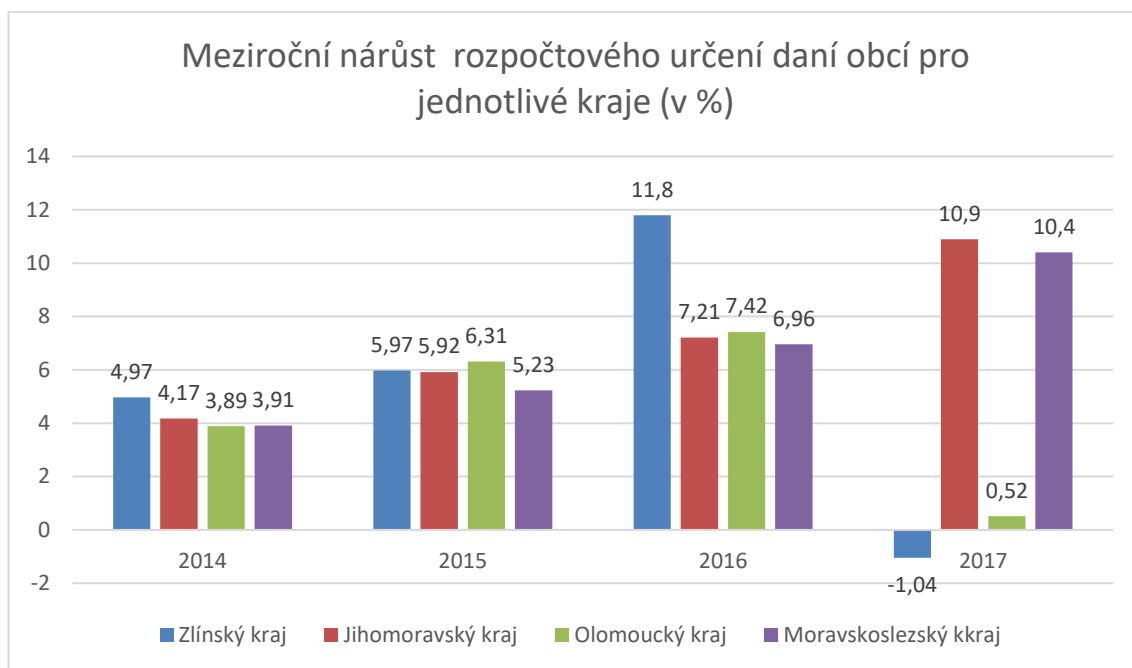
Pro výpočet RUD ve Zlínském kraji v roce 2017 platí od roku 2016 následující postup. Na stránkách Českého statistického úřadu vyhledáme průměrnou měsíční mzdu ve Zlínském kraji za rok 2017, kterou následně vynásobíme číslem 12 (počet měsíců v roce). Výsledkem bude průměrná roční mzda. Z této mzdy získáme zdravotní a sociální pojištění. Zdravotní pojištění činí 9 % a sociální pojištění 25 % z této mzdy.

Sečtením mzdy, sociálního a zdravotního pojištění dostaneme superhrubou mzdu, ta zároveň slouží jako základ daně. Od tohoto základu můžeme odečíst nezdánitelné příjmy. Následuje zaokrouhlení na celé 100 Kč směrem dolů a stanovení daně z příjmu fyzických osob 15 %. Od této částky poté odečteme veškeré slevy na dani. Ze získané daně po odečtení slev vypočítáme na základě RUD příjem do obecního rozpočtu, které bude vráceno do rozpočtu obce.

Graf 6.4: Vývoj rozpočtového určení daní obcí v letech 2013–2017 [zdroj: <https://www.czso.cz/>; zpracování: vlastní]

V grafu 6.4 chybí z důvodu přehlednosti přiřazení kraje k danému sloupci. Modrá barva patří Zlínskému kraji, červená barva Jihomoravskému kraji, zelená barva Olomouckému kraji a fialová barva patří Moravskoslezskému kraji. V grafu můžeme pozorovat meziroční zvyšování příjmů obcí. Výjimku tvoří Zlínský kraj, ve kterém došlo v roce 2017 oproti roku 2016 k poklesu. K nejvyššímu meziročnímu rozdílu došlo v roce 2016 ve Zlínském kraji. Zajímavé je také porovnání Olomouckého kraje s krajem Moravskoslezským. Olomoucký kraj na tom byl v minulosti podstatně lépe než kraj Moravskoslezský. Ten se však díky velkému meziročnímu nárůstu z roku 2016 do roku 2017 před Olomoucký kraj dostal.

Graf 6.5: Meziroční nárůst rozpočtového určení daní obcí pro jednotlivé kraje

[zdroj: <https://www.czso.cz/>; zpracování: vlastní]

Z grafu 6.5 můžeme vyčíst, že rozpočtové určení daní obcí má v posledních letech rostoucí tendenci. Výjimku tvoří Zlínský kraj, který zaznamenal meziroční pokles v letech 2016–2017. Zajímavostí také je, že kraje mají svůj největší skokový nárůst v odlišných letech. Zá zmínku stojí také velmi malý nárůst v roce 2017 pro Olomoucký kraj.

6.3.2 Osoba uplatňující slevy na poplatníka a manžela/ku

V této kapitole budeme uvažovat pro výpočet rozpočtového určení daní osobu v manželském poměru, bezdětnou, s průměrnou měsíční mzdou žijící na území Zlínského kraje. Tato osoba bude uplatňovat slevy ve výši 24 840 Kč (sleva na poplatníka) a 24 840 Kč (sleva na manžela/ku jehož/jejíž příjem nepřesahuje částku 68 000 Kč/rok).

Pro výpočet použije stejnou tabulku jako v přechozí kapitole.

Tabulka 6: Výpočet ročního příjmu do obecního rozpočtu dle rozpočtového určení daní pro rok 2017 pro daný příklad [zdroj: -; zpracování vlastní]

Průměrná měsíční HM	26 063 Kč
Počet měsíců	12
Průměrná roční HM	312 756 Kč
Zdravotní pojištění	28 148 Kč
Sociální pojištění	78 189 Kč
Superhrubá mzda	419 093 Kč
Záloha na daň	62 864 Kč
Slevy na dani	49 680 Kč
Záloha na daň po odečtení slev	13 184 Kč
RUD pro obce ve výši 1,5 %	197,76 Kč

6.3.3 Osoba uplatňující slevy na poplatníka a první dítě

V této kapitole budeme uvažovat pro výpočet rozpočtového určení daní osobu v manželském poměru (kdy příjem partnera přesahuje 68 000 Kč/rok), s jedním dítětem a s průměrnou měsíční mzdou žijící na území Zlínského kraje. Tato osoba bude uplatňovat slevy ve výši 24 840 Kč (sleva na poplatníka) a 13 404 Kč (sleva na první dítě).

Tabulka 7: Výpočet ročního příjmu do obecního rozpočtu dle rozpočtového určení daní pro rok 2017 pro daný příklad [zdroj: -; zpracování vlastní]

Průměrná měsíční HM	26 063 Kč
Počet měsíců	12
Průměrná roční HM	312 756 Kč
Zdravotní pojištění	28 148 Kč
Sociální pojištění	78 189 Kč
Superhrubá mzda	419 093 Kč
Záloha na daň	62 864 Kč

Slevy na dani	38 244 Kč
Záloha na daň po odečtení slev	24 620 Kč
RUD pro obce ve výši 1,5 %	369,3 Kč

6.3.4 Osoba uplatňující slevy na poplatníka, první a druhé dítě

V této kapitole budeme uvažovat pro výpočet rozpočtového určení daní osobu v manželském poměru (kdy příjem partnera přesahuje 68 000 Kč/rok), s dvěma dětmi a s průměrnou měsíční mzdou žijící na území Zlínského kraje. Tato osoba bude uplatňovat slevy ve výši 24 840 Kč (sleva na poplatníka), 13 404 Kč (sleva na první dítě) a 19 404 Kč (sleva na druhé dítě).

Tabulka 8: Výpočet ročního příjmu do obecního rozpočtu dle rozpočtového určení daní pro rok 2017 pro daný příklad [zdroj: -; zpracování vlastní]

Průměrná měsíční HM	26 063 Kč
Počet měsíců	12
Průměrná roční HM	312 756 Kč
Zdravotní pojištění	28 148 Kč
Sociální pojištění	78 189 Kč
Superhrubá mzda	419 093 Kč
Záloha na daň	62 864 Kč
Slevy na dani	38 244 Kč
Záloha na daň po odečtení slev	5 216 Kč
RUD pro obce ve výši 1,5 %	78,24 Kč

7 Závěr

První část bakalářské práce sloužila k seznámení s různými charakteristikami, funkcemi a definicemi daní na území České republiky. Mým cílem bylo sepsat tyto skutečnosti co možná nejjednodušeji a nejsrozumitelněji. A to z důvodu, že daňový systém v České republice je velice obsáhlé, složité a pro laiky v tomto oboru těžko pochopitelné téma.

Po roztrídění a vysvětlení různých pojmů daní jsem přešel na konkrétní téma rozpočtového určení daní v České republice. Toto téma jsem rozčlenil do nejdůležitějších etap jeho postupného vývoje a následně tyto etapy popsal. V této části jsem se dozvěděl spoustu nových věcí a rád bych se tímto tématem zabýval i v budoucnu. Česká republika od svého vzniku v roce 1993 prošla v této oblasti značnými změnami a vývoj správným směrem je opravdu obtížný. Z tohoto důvodu bych toto téma rád i nadále sledoval a těšil se na jeho postupný progres v dalších letech.

V případové studii jsem se zabýval již výše uvedeným rozpočtovým určením daní obcí. Konkrétně jsem se zaměřil na místo mého trvalého bydliště ve Zlínském kraji. Má práce nejprve spočívala ve stanovení vývoje hrubých mezd v letech 2013–2017 napříč různými regiony (kraji). Díky tomu jsem potom mohl provést porovnání zkoumaných krajů s mým vybraným. Následně jsem se mohl zaměřit na primární úkol a tím bylo zjištění příjmu obce z vybrané daně v různých situacích. Zkoumal jsem daň z příjmu fyzické osoby ze závislé činnosti. K tomu jsem použil různé předpoklady, které mění výsledek zkoumané hodnoty. Z výsledných hodnot můžeme posoudit, jaké podmínky jsou pro příjem obce ideální a které naopak ideální nejsou. Příkladů by se dalo použít i více, ale pro základní pochopení problematiky je mé provedení dostačující.

8 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Odborné publikace:

- [1] BONĚK, Václav. *Lexikon Daňové pojmy*. Vyd. 1. Ostrava: Sagit, 2001, 626 s. ISBN 807-20-8265-5.
- [2] Daňové zákony: úplná znění platná k 1. 1. 2015. Praha: Grada,(2015), sv. ISBN 978-80-247-3206-0.
- [3] KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie: úvod do problematiky*. 2., aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2009, 120 s. ISBN 978-80-73574-23-9.
- [4] KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2003, 225 s. ISBN 80-863-9584-7.
- [5] LEDVINKOVÁ, Jana, Zdeněk KUNEŠ a Zdeněk VONDRÁK. *Abeceda DPH...* Olomouc: ANAG, 2014, s. 319 ISBN 9788072638680
- [6] MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2014*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2014, a) 272 s. ISBN 978-80-247-5171-9.
- [7] MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2015*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2015, a) 272 s. ISBN 978-80-247-5507-6.
- [8] PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 587 s. ISBN 978-807-3576-141.
- [9] Pět let na dně U-křivky: Jak dlouho ještě? Moderní obec [online]. 2012 [cit. 2015-06-09].
- [10] PROVAZNÍKOVÁ, Romana a Olga SEDLÁČKOVÁ. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009, 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.
- [11] SVÁTKOVÁ, Slavomíra. *Spotřební a ekologické daně v České republice*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, 300 s. ISBN 978-80-7357-443-7.
- [12] ŠIROKÝ, Jan. *Základy daňové teorie s praktickými příklady*. 2., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. *Vzdělávání a certifikace účetních*. ISBN isbn978-80-7552-315-0.
- [13] ŠVARCOVÁ, Jena a Eva HÝBLOVÁ. *Ekonomie - stručný přehled: teorie a praxe aktuálně a v souvislostech*. Zlín: CEED, 2009/2010, ISBN 978-80-903433-8-2.

[14] VANČUROVÁ, Alena. Zdanění osobních příjmů. Praha: Wolters Kluwer, 2013. ISBN 978-80-7478-388-3.

Zákony a normy:

[15] Zákon č. 243/2000, Zákon o rozpočtovém určení výnosu některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní). In: Sbírka zákonů Česká republika. 2000, částka 73. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=243&r=2000>

[16] Zákon 295/2012 Sb., Zákon, kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 370/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In: Sbírka zákonů České republiky. 2004, částka 143. Dostupné z: <https://www.mfer.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2012/zakon-c-2952012-sb-10060>

[17] Zákon č. 377/2007 Sb., Zákon, kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosu některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírka zákonů České republiky. 2004, částka 114. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=377&r=2007>

Internetové zdroje:

[17] <https://www.smscr.cz/cz/rud-a-danova-kalkulacka/vyvoj-rud-v-cr>

9 SEZNAM ZKRATEK

apod.	a podobně
ČR	Česká republika
DPH	Daň z přidané hodnoty
EU	Evropská unie
HDP	hrubý domácí produkt
MŠ	Mateřská škola
např.	například
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci
tj.	to je
tzv.	takzvaný
ZDP	Zákon o daních z příjmů
ZTP/P	Zdravotně a tělesně postižený/postižený
ZŠ	Základní škola

10 SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka 1: Vývoj základních parametrů daně z příjmů fyzických osob v České republice</i>	17
<i>Tabulka 1: Vývoj základních parametrů daně z příjmů fyzických osob v České republice [zdroj: (12), zpracování: vlastní]</i>	24
<i>Tabulka 3: Vývoj sazeb DPH v ČR</i>	29
<i>Tabulka 4: Koeficienty postupných přechodů</i>	35
<i>Tabulka 5: Výpočet ročního příjmu do obecního rozpočtu dle rozpočtového určení daní pro rok 2017 pro daný příklad</i>	41
<i>Tabulka 6: Výpočet ročního příjmu do obecního rozpočtu dle rozpočtového určení daní pro rok 2017 pro daný příklad</i>	44
<i>Tabulka 7: Výpočet ročního příjmu do obecního rozpočtu dle rozpočtového určení daní pro rok 2017 pro daný příklad</i>	44
<i>Tabulka 8: Výpočet ročního příjmu do obecního rozpočtu dle rozpočtového určení daní pro rok 2017 pro daný příklad</i>	45

11 SEZNAM GRAFŮ A OBRÁZKŮ

Grafy

<i>Graf 6.1 Průměrná měsíční hrubá mzda ve Zlínském kraji</i>	<i>38</i>
<i>Graf 6.2 Srovnání průměrné měsíční mzdy s ostatními kraji</i>	<i>39</i>
<i>Graf 6.3 Srovnání průměrné měsíční mzdy se sousedními kraji.....</i>	<i>40</i>
<i>Graf 6.4: Vývoj rozpočtového určení daní obcí v letech 2013-2017.....</i>	<i>42</i>
<i>Graf 6.5: Meziroční nárůst rozpočtového určení daní obcí pro jednotlivé kraje.....</i>	<i>43</i>